

Jersey Giants, een vergeten gigant?

Ondanks dat er bij velen een belletje zal gaan rinkelen bij het lezen van deze titel, is het toch verwonderlijk dat dit prachtige, grote en vooral imposante ras in ons land zo weinig fokkers kent. Dit des te meer omdat de Australorp, een ras dat vaak met de Jersey Giant vergeleken wordt, gemiddeld met zo'n 40 dieren op de Noordshow vertegenwoordigd is. Hoe kan dit? Komt het verschil in liefhebbers door het ontbreken van een speciaalclub, of zijn er andere redenen?

Tekst: Rick Roelfsema

Foto's en afbeeldingen: zie bijschriften

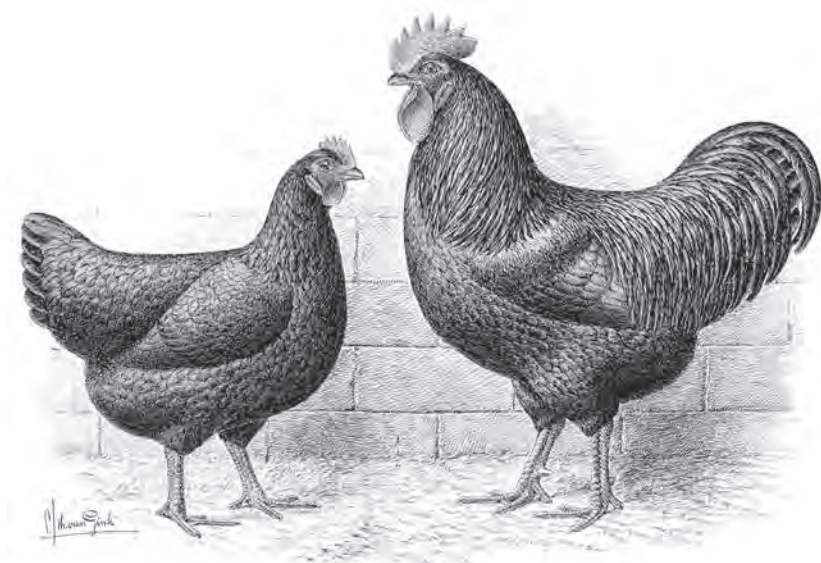
Geschiedenis

Net als bij veel rassen zegt de naam veel over de oorsprong en het originele doel van het ras. Het ras vindt zijn oorsprong rond 1880 in Burlington County in New Jersey, waar de gebroeders John en Thomas Black een pluimveebedrijf runden. Zij hadden zich voorgenomen een ras te ontwikkelen voor de vleesproductie, met het idee om restaurants in New York van kip te voorzien. Het was de wens flinke braadkapoenen te kunnen verhandelen. Bij de creatie van dit ras gebruikten ze o.a. het Javahoen (niet te verwarren met de hedendaagse Javakriel), donkere Brahma's, Cochins en later zelfs nog Indische vechthoenders en witvellige Croad Langshans. Zij fokten met zwartvederige

hoenders omdat men vroeger dacht dat zwarte hoenders sterker, minder ziektegevoelig waren en sneller groeiden. De dieren kregen de naam Black Giant, vernoemd naar de gebroeders Black. De Black Giant kreeg echter zijn uiteindelijke vorm door Dexter P. Upham uit Amerika. Deze gaf de dieren de naam Jersey Black Giant, vernoemd naar zijn omgeving én naar de gebroeders Black. Mede dankzij hem en de in 1921 in Amerika opgerichte speciaalclub werd het ras door de American Poultry Association in 1922 in de standaard opgenomen. Voor de erkenning in 1922 waren er ook al Jerseys in Engeland te vinden. Hier ontstond ook de witte kleurslag als toevallig fokproduct. Toen de zwarte en witte kleurslag er waren hoefde men ook niet lang te wachten op het ontstaan van de blauw (gezoomde) kleurslag. Dit zijn nu nog steeds de enige erkende kleurslagen. In ons land verschenen de eerste Jersey (Black) Giants rond 1924, maar het ras heeft hier helaas nooit een grote opmars gemaakt. Toch was er wel een speciaalclub, die op 05-02-1995 werd opgericht ten huize van de heer Schuivens te Olterterp. De speciaalclub bij de oprichting 14 leden. Voor zover is na te gaan is deze speciaalclub rond 2007 opgeheven. Dit kwam naar verluidt doordat de kar slechts door enkele mensen werd getrokken en er geen nieuwe bestuursleden gevonden konden worden. De club had rond die tijd zo'n 30 leden!

Uiterlijke kenmerken

De omschrijving in de Nederlandse standaard vermeldt het volgende: een zeer fors hoen met een lange, brede, diepe lichaamsbouw en een iets afhellende lichaamshouding. Het ras heeft een vrij lange, enigszins aflopende ruglijn, die bij het zadel in een kortholle boog over gaat in de middelhoog gedragen staart. Het lichaam is breed en diep, de borst wordt goed naar voren gedragen.

Standaardtekening Van Gink, dit ideaalbeeld uit het begin van de vorige eeuw wordt nog steeds gekoesterd. (Archief KLN)

JERSEY GIANTS ZIJN LANGZAME GROEIERS

Oude prent van zwarte en witte Jersey Giants door Amerikaanse tekenaar H. Hoyle. De hoenders tonen een fraaie diepe borst en lange rug, die echter een fractie meer moet aflopen. (Archief Wim Voskamp)

Dit zijn belangrijke eigenschappen omdat hier het gewicht van de Jerseys vandaan moet komen. Dieren die te smal van bouw zijn, te kort van lichaam of niet diep genoeg van bouw, zullen het gewenste standaardgewicht niet halen en daarom op shows geen hoge ogen gooien. De vleugels worden goed aangetrokken gedragen en moeten brede slagpennen hebben. De enkele kam heeft bij voorkeur zes kamtanden, de kamhiel dient de neklijn te volgen en de rode oorlellen, de middellange kinlellen en donkerbruine ogen doen ons denken aan de kop van Australorps. Al zitten er enkele kleine verschillen in de oogkleur. Ook de benen van de zwarte Jerseys zijn net als bij Australorps zwart, maar omdat de Jersey een geelvellic ras is, moeten de voetzolen geel zijn. Dit in tegenstelling tot de witvellic Australorps, waarbij de voetzolen wit moeten zijn. Doordat er nog wel eens Australorps met Jerseys gekruist werden, is men de voetzolen bij beide rassen in de gaten gaan houden om de geel- en witvellicheid goed gescheiden te houden. Een Jersey met witte voetzolen heeft waarschijnlijk teveel Australorp inslag, en andersom. Bij zwarte Jerseys mag de beenkleur ook naar wilgengroen neigen, omdat ze geelvellic zijn en dus de onderhuid van de loopbenen ook geel is. Bij witte Jerseys worden de loopbenen donkerwilgengroen verlangd en bij de gezoomd blauwen zijn de loopbenen, net als bij zwart, zwart of neigend naar wilgengroen. Het standaardgewicht is voor hanen 5 tot 5,75 kilo en voor hennen 3,5 tot 4,5 kilo. Iets wat fokkers goed in de gaten dienen te houden omdat de dieren snel te klein en te licht worden.

Eigenschappen

Het is een dubbeldoelras, naast een goede bout was ook een goede productie van belang, een eigenschap die goed vastgehouden werd. Een hen legt tegenwoordig gemiddeld zo'n 160 tot 180 eieren per jaar van circa 60 tot 65 gram. Wel mogen de dieren niet teveel vervetten omdat hierdoor de productie natuurlijk flink afneemt. Het zijn erg rustige kippen en heel prettig in de omgang. Ergens wel logisch, want zware kippen kunnen natuurlijk ook niet zo snel weg komen en niet (echt) vliegen. Hanen zijn daarnaast ook zelden agressief.

Het was eind 19e eeuw de gewoonte slachthanen te kapoeneren (ontdoen van testikels). Gekapoeneerde Jersey hanen wogen gemiddeld 7 tot wel 9 kg en het vlees was beduidend malser en fijner van structuur.

Wanneer u met dit ras wilt gaan fokken, is ruimte voor deze dieren -gezien hun formaat- zeker van belang. Het ras is overigens in Nederland niet als kriel erkend en voor zover ik kon nagaan ook niet in Europa, iets wat ook niet past bij een reuzenras. In de VS, het land van oorsprong wel.

Stand van het ras

Op dit moment behoort de Jersey Giant in Nederland tot een van de rassen die we maar weinig op tentoonstellingen tegenkomen. Een geringe groep fokkers houdt dit ras in stand, maar nieuwe liefhebbers zijn zeker van groot belang om te zorgen dat we deze dieren in de toekomst ook nog op onze shows zien. Ook in België wordt het ras door slechts enkele fokkers in stand gehouden. Met name wit en gezoomd blauw zijn zeer zeldzaam in beide landen. Duitsland kent nog wel een speciaalclub waardoor ze bij onze oosterburen nog iets meer voorkomen.

Fokken met Jerseys

De vraag waarom de Jerseys minder aanhang hebben dan bijvoorbeeld Australorps, kan maar ten dele beantwoord worden. Er is voor zo'n groot ras ruimte nodig, iets wat in het 'volle' Nederland helaas niet meer voor iedereen beschikbaar is. Mede door het ontbreken van een speciaalclub, is het waarschijnlijk iets lastiger om aan goede fokdieren te komen. Op shows komt men ook zelden fokkers tegen. Maar, waar een wil is, is een weg! Wanneer u enkele fokdieren of broedeieren kunt bemachtigen, dient u vroeg in het jaar uw broedeieren in te leggen omdat Jersey Giants langzame groeiers zijn. Een haan heeft zeker zo'n 8-9 maanden nodig voor hij als jonge haan volgroeit en op gewicht is, de hennen uiteraard iets korter. De ervaring leert dat ze qua grootte best snel groeien, alleen zetten ze hun echte beleving pas op latere leeftijd aan. Totdat de jonge dieren zo'n zes maanden zijn, zullen ze een wat scherper borstbeen hebben dan dieren van andere rassen, waarbij

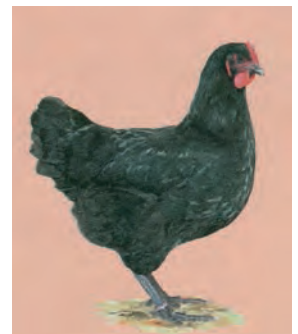

Foto uit de Duits/Europese standaard waarbij duidelijk opvalt dat met name het lichaam van de hen niet symmetrisch is t.o.v. de loopbenen, iets dat volgens Nederlandse begrippen beslist ongewenst is. Vreemd genoeg komt dat vaker voor in die standaard bij rassen waarbij dat zeker niet gewenst is. (Duitse/EE standaard)

Deze zwarte hen toont een mooie lange rug, maar staat iets voorover, waardoor de rug iets op lijkt te lopen. (Rick Roelfsema)

de grootte en bevezeling gelijkmatig ontwikkelen. Dit maakt het moeilijk om de dieren op type te beoordelen, wanneer ze nog niet volgroeid zijn en dus hun naam als 'gigant' nog niet waarmaken. Het spreekt voor zich dat de dieren, totdat zij daadwerkelijk volgroeid zijn, ook veel voer eten. De kammen zijn wel al vanaf een week of 6 tot 10 te beoordelen. Houd er dan wel rekening mee dat u niet gauw zulke mooie kammen zult tegenkomen als gewoonlijk bij Australorps, al moet dat wel het streven zijn! Ook de beenkleur en kleur van de voetzolen zijn al vroeg te beoordelen.

Er wordt nogal eens gezegd dat de fok met enkelkleurige dieren makkelijk is, omdat er geen 'tekening' is waar je rekening mee moet houden. Dit klopt echter niet, want wanneer u enkelkleurige dieren showt, waarbij de tekening geen rol speelt, zullen keurmeesters strenger zijn op de overige raskenmerken. Hier ligt ook de uitdaging. Door de geringe hoeveelheid fokkers is er slechts een kleine genenpoel, wat de stand van het ras zeker niet ten goede komt. De kleur van de bevedering is pas in een later stadium goed te beoordelen. Zwarte dieren dienen een mooie kevergroene glans te tonen. Deze verschijnt pas echt goed

De huidige Amerikaanse standaardtekening van een zwarte Jersey haan. Vreemd dat die standaard nu een wat kortere rug aangeeft t.o.v. het oorspronkelijke ideaalbeeld. (Am. Standard of Perfection)

Trio witte Jerseys, de rug van de rechter hen moet wat aflopend zijn i.p.v. oplopend en de beenkleur van de haan en hennen is veel te licht. Ook de kammen mogen royaler en m.n. bij de haan de borst dieper. (Rick Roelfsema)

na de laatste rui. De witte variant, die recessief wit is, moet ook écht wit te zijn. Het is van groot belang dat u deze dieren hiervoor schoon huisvest en een voer geeft waarin niet teveel caroteen verwerkt is, omdat de veerkleur hier gelig van kan worden. De dieren die als kuiken het meest grijsachtig zijn, blijken op latere leeftijd vaak de mooiste witte dieren te worden. Als kuiken kan daardoor al een voorzichtige inschatting gemaakt worden hoe de kleur zal worden als ze volwassen zijn.

Dan komen we bij de laatste kleurslag, gezoomd blauw. Het gezegde "Blauw is geen kleur maar een toestand," is hier ook zeker van toepassing. De kunst is zo gelijkmatig mogelijk middenkleurig leiblaauwe dieren te fokken, zonder kleurspatten en met een blauwe zoming in de borst van de hanen en alle lichaamsveren bij de hennen. De sierbevedering van de hanen en de halsbevedering van de hennen is wat donkerder dan de rest van de bevedering. Bij de hanen zien we vaak dat hals, rug en zadel donkerder zijn zonder duidelijk zichtbare zoming en het zijn met name de borst en flanken waar de helderblauwe veren duidelijk omzoomd zijn. Uitdaging bij deze kleurslag is vooral het behoud

Fraaie forse witte hen volgens de huidige Amerikaanse standaard. De hals is naar verhouding tot het lichaam wat aan de korte kant en de mooie lange rug mag iets meer aflopen. Let ook op de gewenste tint van de donkerwilgengroene loopbenen. (Am. Standard of Perfection)

van de blauwe kleur, aangezien ze 'roest' (bruine zweem over de bevedering) kunnen vertonen, wanneer ze teveel worden blootgesteld aan zon en regen. De veel gebruikte methoden om blauwgezoomde dieren te fokken, is door blauwgezoomd aan blauwgezoomd te paren. Dit levert zwarte, vuilwitte én gezoomd blauwe kuikens op. Bij deze kruising wordt het blauw vaak steeds wat lichter en is dus niet ideaal. Een tweede optie is zwart kruisen aan blauwgezoomd. Deze kruising geeft op zich vaak qua kleur redelijke nakomelingen, alleen worden met name de hanen vaak wat (te) donker op rug en zadel. De mooiste nakomelingen fokt men doorgaans door vuilwit aan zwart te paren. Uit de laatst genoemde kruising krijgt u als enige van de drie methoden ook 100% blauwgezoomde nakomelingen.

De toekomst

Hopelijk heb ik u niet afgeschrikt door alle 'uitdagingen' die aan dit ras verbonden zijn, want ieder ras heeft zijn plus- en minpunten. Over het algemeen doen de Jerseys het in ons land niet slecht op tentoonstellingen. Keurmeesters kennen de stand van het ras en weten dat ze met wat tact gekeurd moet worden, waarbij het belangrijk is de positieve punten duidelijk naar voren te laten komen. Het zou zeker een opsteker zijn als fokkers gaan samenwerken en weer een speciaalclub zouden opzetten. Zo wordt het makkelijker om samen de kwaliteit op een hoger peil te brengen en het ras te promoten. Hoe mooi zou het zijn als we de komende jaren steeds vaker de Jerseys tegenkomen op onze tentoonstellingen! ●

Deze Jersey haan moet iets langer van lichaam, de borst moet iets dieper en niet zo ver naar voren gedragen worden. De dijen moeten beter zichtbaar zijn voor het perfecte type. De kam is wat aan de kleine kant en is niet in evenwicht met de kinlellen. (Foto W. en M. Hoekstra)

Een paar witte Engelse Jerseys volgens Wipsett. De hen moet de staart iets meer spreiden en de staart van de haan mag iets voller. Dit en de wat hoge stelling is vaak typisch voor Engelse dieren. (Archief Wim Voskamp)

Jersey Giants van Wipsett. Niet het type dat we willen, ook de gele loopbenen niet. Een aardig zoekplaatje naar de 10 verschillen t.o.v. ons ideaalbeeld. Let ook op de oogkleur. (Archief Wim Voskamp)

Tekening van de vermaarde Belgische tekenaar Delin uit 1951. Met een wat vlakkere en iets meer aflopende rug en wat hoger gedragen staart zouden deze hoenders helemaal aan onze standaard voldoen. (Archief Geri Glastra)